

DECIZIE

11 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoria

Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Vasile Lungu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Șvețov împotriva lui Valeriu Kononov cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Denis Calaida și a fost menținută hotărârea din 29 noiembrie 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 09 septembrie 2016 Alexandr Șvețov a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Valeriu Kononov cu privire la încasarea datoriei în mărime de 4134 dolari SAU și a cheltuielilor de judecată (f.d. 2-3).

În motivarea acțiunii, reclamantul Alexandr Șvețov a indicat că, în temeiul recipisei din 27 iulie 2015, i-a dat cu împrumut lui Valeriu Kononov suma în mărime de 4134 de dolari, pe un termen de un an.

Reclamantul a menționat că la data scadentă, pârâtul nu i-a restituit suma împrumutată, iar la solicitările sale efectuate prin intermediul convorbirilor telefonice, acesta îi promitea că-i va restitui împrumutul imediat ce va avea surse financiare suficiente.

Reclamantul a susținut că pârâtul are un comportament de rea-credință vis-a-vis de obligația de restituire a sumei împrumutate, fapt pentru care a fost nevoit să se adreseze în instanța de judecată.

Reclamantul a solicitat încasarea de la Valeriu Kononov în beneficiul său a sumei în mărime de 4134 dolari, cu titlu de împrumut și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 29 noiembrie 2018 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă acțiunea depusă de Alexandr Șvețov și a fost încasat din contul lui Valeriu Kononov în beneficiul lui Alexandr Șvețov datoria în sumă de 4134 dolari

SUA convertiți în valută națională la momentul executării hotărârii, taxa de stat în mărime de 2450 de lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 de lei (f.d. 80, 83-85).

Prin decizia din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Denis Calaida și a fost menținută hotărârea din 29 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 119-126).

La 21 august 2019 Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Vasile Lungu a declarat recurs împotriva deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 29 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului, recurentul Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Vasile Lungu a invocat că instanțele ierarhic inferioare au ignorat prevederile art. 123 și 138 Cod de procedură civilă și greșit au considerat dovedit faptul transmiterii banilor prin copia unui înscris, fără cercetarea nemijlocită a originalului actului juridic respectiv în ședința de judecată și fără a cunoaște locul de păstrare/aflare a originalului recipisei, fapt care era obligatoriu pentru instanța de judecată.

La 25 octombrie 2019 în adresa intimatului Alexandr Șvețov a fost expediată copia recursului declarat de Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Vasile Lungu (f.d. 145), însă intimatul Alexandr Șvețov nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 04 decembrie 2019 a considerat recursul declarat de Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Vasile Lungu admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

Examinând recursul declarat de Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Vasile Lungu, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din considerentele ce succed.

În conformitate cu articolul 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze

integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Alexandr Șvețov a solicitat încasarea de la Valeriu Kononov în beneficiul său a sumei în mărime de 4134 dolari, cu titlu de împrumut și a cheltuielilor de judecată.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauzei, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii reclamantului Alexandr Șvețov, menționând că nu poate reține critica reprezentantului pârâtului Valeriu Kononov precum că recipisa din 25 iulie 2015 nu a fost depusă în original întrucât din materialele dosarului și explicațiile părților se atestă că actul în original se află la partea adversă, iar potrivit art. 138 Cod de procedură civilă, instanța va aprecia forța probantă a copiei autentificate după intima ei convingere, fapt pentru care acțiunea reclamantului Alexandr Șvețov urmează a fi admisă.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Denis Calaida, a ajuns la concluzia netemeinicii acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Recurentul Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Vasile Lungu declarând recurs, a invocat dezacordul cu hotărârile instanțelor ierarhic inferioare, insistând asupra faptului că atât prima instanța, cât și instanța de apel au ignorat prevederile art. 123 și 138 Cod de procedură civilă și greșit au considerat dovedit faptul transmiterii banilor prin copia unui înscris, fără cercetarea nemijlocită a originalului actului juridic respectiv în ședința de judecată și fără a cunoaște locul de păstrare/aflare a originalului recipisei, fapt care era obligatoriu pentru instanța de judecată.

În conformitate cu art. 376 alin. (1) CPC, dispozițiile de procedură privind judecarea cauzelor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sânt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din normele enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului. Or, în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei cerințelor solicitate în acțiune, era indispensabil de a supune controlului legalitatea hotărârii atacate cu apel în baza argumentelor aduse în cererea de apel, cu expunerea poziției instanței pe fiecare din argumentele invocate.

În conformitate cu art. 137 alin. (1) Cod de procedură civilă, se consideră înscris orice document, act, convenție, contract, certificat, scrisoare de afacere ori scrisoare personală, alt material expus în scris cu litere, cifre, semne grafice, precum și primit prin fax, poștă electronică ori prin alt mijloc de comunicare sau în alt mod ce permite citirea informației care se referă la circumstanțe importante pentru soluționarea cauzei și care pot confirma veridicitatea lor.

Analizând situația de fapt reținută la examinarea prezentei cauzei, Colegiul indică asupra faptului că instanțele ierarhic inferioare au concluzionat că acțiunea reclamantului Alexandr Șvețov, este întemeiată, însă fără să constate cu certitudine dacă într-adevăr originalul recipisei din 25 iulie 2015 a fost anexat la materialele dosarului odată cu depunerea prezentei acțiuni.

Or, potrivit art. 138 alin. (4) din Codul de procedură civilă, înscrisul se depune în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele cauzei trebuie confirmate numai cu documente în original sau când copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului.

La acest capitol, Colegiul lărgit accentuează că la materialele dosarului se află copia recipisei din 27 iulie 2015, certificată în conformitate cu prevederile art. 167 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, de către reclamantul Alexandr Șvețov, pe propria răspundere.

Concomitent, instanța de recurs învederează că în ședința de judecată din 28 februarie 2018, reprezentantul reclamantului Alexandr Șvețov a menționat că odată ce prin răspunsul specialistului din secretariatul instanței se confirmă că la depunerea cererii de chemare în judecată a fost depus și originalul recipisei, solicită instanței de judecată obligarea pârîtului să prezinte actele care au fost transmise în adresa acestuia(f.d. 58).

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, a fost admisă cererea reprezentantului reclamantului Alexandr Șvețov, Ana Constantinov și a fost obligat reprezentantul pârîtului Valeriu Kononov, avocatul Denis Calaida să prezinte cererea de chemare în judecată care a fost expediată în adresa acestuia, la următoarea ședință de judecată, care a fost stabilită pentru data de 27 aprilie 2018 (f.d. 76).

Ulterior, prin încheierea din 27 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, a fost admisă cererea depusă de reprezentantul reclamantului Alexandr Șvețov, Ana Constantinov și a fost obligat pârîtul și reprezentantul acestuia să prezinte întregul set de corespondență a instanței, prin care i-au fost expediate actele procedurale și cererea de chemare în judecată cu înscrisurile anexate la ea într-un exemplar recepționat de pârât, pentru ședința fixată din 11 septembrie 2018, ora 14⁰⁰.

Însă, prin răspunsul reprezentantului pârîtului Valeriu Kononov, avocatul Denis Calaida din 15 mai 2018, s-a menționat că el nu a fost desemnat în calitate de reprezentat nemijlocit de către pârât, dar de o persoană împuternicită prin procură în acest sens, care i-a comunicat despre existența pe rol a prezentei cauze, fără ai transmite careva acte de procedură comunicate de instanța de judecată. Totodată, a indicat că pârîtul se află peste hotare, însă nu este cunoscut locul de aflare a acestuia. Încheierea din 27 aprilie 2018 a fost expediată la ultimul loc de

traie cunoscut al lui Valeriu Kononov, dar nu cunoaște persoana care a recepționat corespondența instanței.

În conformitate cu art. 9 alin. (2) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntâmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărâri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege.

Așadar, ținând cont de prevederile citate supra, instanța de recurs menționează că pentru a fi stabilită realitatea a ceea ce se pretinde de către reprezentantul lui Alexandr Șvețov, Ana Constantinov precum că originalul recipisei a fost depus în instanța de judecată odată cu prezenta acțiune, iar de către reprezentantul lui Valeriu Kononov, avocatul Denis Calaida că pîrîtul nu a recepționat cererea de chemare în judecată și înscrisurile anexate la ea, instanța de fond, cât și instanța de apel urma să stabilească cu certitudine dacă într-adevăr secretariatul instanței de judecată a confirmat printr-un răspuns sau act de constatare că originalul recipisei din 25 iulie 2015 a fost depus odată cu prezenta acțiune, însă din greșeală a fost expediat pîrîtului, așa cum este indicat în conținutul încheierii din 27 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Deoarece, în conformitate cu art. 138 alin. (5) Cod de procedură civilă, dacă, în conformitate cu afirmațiile părții interesate, documentul în original se află pe mîna părții adverse, probațiunea se efectuează prin înaintarea unui demers privind obligarea părții adverse la prezentarea lui în original. În cazul în care partea adversă nu execută încheierea judecătorească privind prezentarea documentului în original, se va utiliza copia de pe original, prezentată de persoana interesată dacă legea nu prevede altfel. Instanța va aprecia forța probantă a copiei autentificate după intima ei convingere.

În această conjunctură, având în vedere că la materialele cauzei nu este anexat nici un răspuns sau act de constatare al secretariatului instanței de judecată, în care să se indice că originalul recipisei din 25 iulie 2015 a fost depus odată cu prezenta acțiune, Colegiul lărgit constată că soluția instanțelor ierarhic inferioare este prematură, deoarece nu au elucidat toate circumstanțele care au importanță pentru justa soluționare a cauzei.

Sub acest aspect, instanța de recurs relevă că în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei cerințelor solicitate în acțiunea reclamantului Alexandr Șvețov era indispensabil, alături de cele constatate, de a supune controlului legalitatea hotărârii atacate cu apel în baza argumentelor aduse de către părțile implicate în proces, cu expunerea poziției instanței pe fiecare din argumentele invocate.

De altfel, instanța are obligația de a răspunde prin motivare la toate argumentele prezentate de părți, întrucât numai prin pronunțarea unei hotărâri motivate poate fi realizat un control public al administrării justiției (hotărârea Hirvisaari c. Finlanda din 27 septembrie 2001), iar abținerea instanței de apel de la furnizarea unui răspuns explicit în privința argumentelor invocate de părți

constituie o încălcare a art. 6 §1 Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Având în vedere circumstanțele relatate, instanța de recurs decelează că este în imposibilitate de a da o apreciere corectă și justă cazului supus judecării în condițiile când instanța de apel și prima instanța nu au dat o apreciere corespunzătoare probelor prezentate de către participanții la proces și au omis să se expună asupra argumentelor și cerințelor formulate, oferind în decizie explicații neclare și contradictorii, făcând astfel imposibilă verificarea corectitudinii aplicării de către instanța de apel a cadrului legal.

Pe cale de consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că, apelantul Valeriu Kononov nu a fost audiat de instanțele inferioare într-un mod echitabil, fără a-i respecta garanțiile prevăzute la art. 6 din Convenție, deși art. 9 alin. (1) Cod de procedură civilă, stabilește că, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sunt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

Conjunctura descrisă supra profilează faptul că, instanța de apel nu a exercitat un control judiciar complet, în fapt și în drept, cu respectarea efectului devolutiv al apelului, asupra ceea ce a hotărât prima instanță, iar drept consecință a interpretat și aplicat în mod eronat normele de drept material și procedural pertinente speței, fapt ce a succedat adoptarea unei soluții nemotivate.

La caz, Colegiul învederează că, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61). Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evedențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlande).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în litigiul dedus judecării lipsește.

În speță, este evident că constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise, astfel încât instanța de recurs fiind în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea soluției adoptate.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursului declarat de Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Vasile Lungu și casării deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de circumstanțele constatate și concluziile deduse de instanța de recurs și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea normelor de drept material și procedural pertinente speței, precum și cercetarea multiaspectuală a suportului probator.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Valeriu Kononov, reprezentat de avocatul Vasile Lungu.

Se casează decizia din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Șvețov împotriva lui Valeriu Kononov cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Nina Vascan